

SPONTÁNNÍ EVOLUCE

Naše pozitivní budoucnost
a jak jí dosáhnout

BRUCE H. LIPTON, Ph.D.

autor bestselleru *Biologie víry*

STEVE BHAERMAN

Všechna práva vyhrazena. Žádné části této knihy nesmí být reprodukovány žádnou mechanickou, fotografickou či elektronickou metodou ani ve formě zvukové nahrávky; rovněž nesmí být uloženy v žádném vyhledávacím systému, šířeny ani jiným způsobem rozmnožovány pro veřejné či soukromé účely – s výjimkou „čestného použití“ ve formě krátkých citací, jež jsou součástí článků a recenzí – bez předchozího písemného souhlasu nakladatele.

Autoři této knihy neposkytují svým dílem, přímo ani nepřímo, lékařské rady, ani nepředepisují použití žádné metody jako formy terapie fyzických, emocionálních či zdravotních problémů bez konzultace s lékařem. Záměrem autorů je pouze poskytnout obecné informace, které mohou čtenářům napomoci při hledání emocionální a duševní pohody. V případě, že použijete jakoukoliv informaci uvedenou v této knize, což je vaše ústavou dané právo, autoři ani nakladatel nenesou za vaše činy žádnou odpovědnost.

Naladte si vysílání Hay House rádia na stránkách
www.hayhouseradio.com

Original copyright © Mountain of Love Productions & Steve Bhaerman

Originally published in 2009 by Hay House Inc. USA.

Jacket design © Tricia Beidenthal

Front cover art and design © Robert Mueller

Photo of Bruce Lipton © Warren Payne Photography

Photo of Steve Bhaerman © Trudy Bhaerman

Překlad © Bronislava Grygová, 2012

© Nakladatelství ANAG, 2012

ISBN 978-80-7263-754-6

Obsah

Předmluva

Proč jsme tuto knihu napsali 11

Úvod

Univerzální love story 15

Preambule

Spontánní remise21

ČÁST I.

Co když všechno, co víte , je špatně! 27

Kapitola 1

Věřit znamená vidět 33

Kapitola 2

Jednat lokálně... rozvíjet se globálně55

Kapitola 3

Nový pohled na starý příběh71

Kapitola 4

Znovuobjevení Ameriky95

ČÁST II.

Čtyři mýty o apokalypse 115

Kapitola 5

Mýtus číslo jedna: Záleží jen na hmotě121

Kapitola 6

Mýtus číslo dvě: Přežití nejschopnějšího 139

Kapitola 7

Mýtus číslo tři: Máte to v genech157

Kapitola 8

Mýtus číslo čtyři: Evoluce je náhodná175

Kapitola 9	
Dysfunkce na křižovatce	195
Kapitola 10	
Cesta ke zmoudření	227
ČÁST III.	
Výměna stráží a obnova Zahrady	239
Kapitola 11	
Fraktální evoluce	249
Kapitola 12	
Nejvyšší čas inspirovat se malým světem	277
Kapitola 13	
Jednota	303
Kapitola 14	
Zdravé společenství	325
Kapitola 15	
Jak se léčí stát	347
Kapitola 16	
Úplně nový příběh	373
Poděkování	394
Prostředky napomáhající změně názorové orientace	397
O umění na obálce	400
Poznámky	401
Jmenný rejstřík	424
Věcný rejstřík	432
O autorech	456

PŘEDMLUVA

PROČ JSME TUTO KNIHU NAPSALI

Zdravím, jsem Bruce Lipton.

A já jsem Steve Bhaerman.

Bruce: Vítáme vás u naší nové knihy, kterou jsme nazvali *Spontánní evoluce*.

Ve své předchozí knize *Biologie víry* jsem se zabýval zejména tím, jak naše postoje a emoce ovládají naši fyziologii, biologii a expresi našich genů. Soustředil jsem se na to, jak naše osobní názory ovlivňují naši osobní realitu. Ale je nezbytné uvědomit si ještě něco navíc, a to, jak kolektivní názory nějaké kultury či společnosti rovněž ovlivňují náš život a naše chování.

Společnost začíná poznávat, že naše současné kolektivní názory a přesvědčení jsou škodlivé a že se náš svět ocitl ve velmi svízelné situaci. Proto si myslím, že je nejvyšší čas sdělit lidem, jak můžeme poznatky nové biologie a vědeckého světa obecně aplikovat na naše společenské názory a napomoci tak řešení hrozivé situace, jíž v současnosti čelíme.

V této knize kladu důraz na biologii, názory a chování. Ovšem, abychom tomuto sdělení skutečně porozuměli, můj přítel Steve Bhaerman nabízí informace týkající se toho, jak s naší biologii souvisí společenská struktura, politické názory a ekonomie.

Steve: Posledních dvaadvacet let se živím jako humorista, když vystupuji jako Swami Beyondananda, kosmický komik. Komedie je skvělý způsob, jak sdělovat pravdu a jak proniknout obrannými mechanismy mysli, abychom získali nové informace a pohled na svět.

Než jsem se stal Swamim, byl mou první profesionální „inkarnací“ v 60. letech minulého století politolog a společenský aktivista. Pomohl jsem ve Washingtonu, D.C., založit střední školu s alternativní metodou výuky pro studenty, kteří se vymykali tradičnímu systému vzdělávání. Byla to vzrušující doba, kdy neustále vznikaly nové nápady, jež se okamžitě zkoušely v praxi. Jak jsem se smutkem sledoval, nejvýznamnější z těchto testů – pokud bychom mohli skutečně žít podle oněch vznešených principů, jež jsme zastávali – znamenaly jít z extrému do extrému. Například si vzpomínám na schůzku s jedním člověkem, který byl světově uznávaným expertem na život v komunitě. Bohužel s ním nikdo nedokázal žít.

Když jsem si uvědomil, jak málo toho vím a jak nejsem schopen uvést své ideály do života, vydal jsem se na pětadvacetiletou pout' psychologíí, osobním růstem, meditací a spiritualitou. Během posledních sedmi let jsem zatoužil spojit všechny tyto myšlenky a proudy do jedné knihy, kterou jsem chtěl nazvat *Jak vyléčit stát (Healing the Body Politic)*. Když jsem potkal Bruce, napadlo mě, že bychom mohli na tomto projektu pracovat společně, a on souhlasil.

Bruce: V medicíně známe případy, kdy se setkáme s pacientem, kterému bylo diagnostikováno terminální stadium choroby a každý ho odepisuje. Pak se ale něco přihodí a tento člověk prodělá fundamentální změnu osobních názorů, díky níž nastane spontánní remise nemoci, tedy přechodné vy-mizení jejích příznaků. V jednu chvíli je pacient na smrt nemocný a v druhou naprosto zdravý. Mnoho lékařů to stále šokuje, avšak dochází k tomu často, a řada lidí dobře ví o tom, že tento fenomén existuje.

Země a biosféra – kam patříme i my – tvoří vzájemně provázaný živý systém. I když se zdá, že tento systém slábně, planeta sama o sobě je schopná spontánní remise. Pro její uskutečnění je však nutná změna ve vědomí a názorech na to, kdo ve skutečnosti jsme. V názvu knihy jsme pojem spontánní remise použili, protože věříme, že nové vědecké poznatky hluboce změní kolektivní názory naší civilizace na povahu života.

Vetkali jsme tyto nové vědecké poznatky do nadějněho příběhu o možné budoucnosti lidstva, abychom napomohli vyléčení naší planety. *Spontánní evoluce* v sobě spojuje současné vědecké poznatky spolu se starobylou moudrostí, aby tak ukázala, jak mocní ve skutečnosti jsme a jak můžeme ovlivnit svou vlastní evoluci.

Podle tradiční Darwinovy teorie je evoluce velmi pomalý a postupný proces vyžadující miliony a miliony let k tomu, aby se projevila evoluční

transformace druhu. Nové vědecké poznatky však ukazují, že evoluce se ve skutečnosti skládá z dlouhých období stagnace, jež jsou přerušována náhlými a dramatickými nepokoji. Tyto nepokoje jsou jako interpunkční znaménka, která mění směřování evoluce a vedou ke vzniku zcela nových forem života.

Naše civilizace se v současnosti nachází ve stavu dezorganizace a rozpadu. Zoufale potřebujeme evoluční pokrok a nemáme čas na pomalou, postupnou evoluci. Je zajímavé, že ve světle krize, již čelíme, se zdá, že civilizace se již uprostřed takové interpunkce ocitla.

Steve: Možná, že tou nejpalčivější otázkou dnes je: Je tímto interpunkčním znaménkem otazník? Vykřičník? Nebo, což by bylo smutné, tečka?

Lidé si uvědomují, že se něco děje. Neustále slyší zprávy o ubývajících přírodních zdrojích, změně klimatu a populační explozi. Hodiny Soudného dne se rychle blíží k půlnoci, kdy se zhroutí víc než láska. Zbožní lidé hovoří o konci světa.

Ve stejné chvíli si ale také uvědomujeme, že lidstvo je navzájem propojeno. Nejviditelnějším příkladem toho je internet, jehož prostřednictvím posíláme a přijímáme zprávy ze všech koutů světa rychlostí světla. Okamžitá komunikace spojuje celou globální vesnici dohromady. Všechno je propojeno. Všechno spolu souvisí.

Na důkaz toho sledujeme, jak věda šplhá na příslovečnou horu vědění, jen aby zjistila, že na jejím vrcholu sedí Buddha. Spojení Bruceovy vědecké znalosti těla a mých vědomostí o státu nám umožňuje vidět, že objevy moderní vědy a starověká moudrost velkých duchovních učitelů vedou ke stejnému závěru – toto je svět vztahů. Nikdo z tohoto vlaku nevystoupí. Jedeme v tom všichni společně.

Samozřejmě, spolu s tímto úžasným poznáním si také uvědomujeme, že nám staré způsoby nahlížení na věci, nemoderní názory a uvažování nepomohou ulehčit současnou situaci a vstoupit do nové. Naše přežití je v sázce. Potřebujeme nové paradigma. Potřebujeme spontánní evoluci. Proto jsme napsali tuto knihu.

PREAMBULE

SPONTÁNNÍ REMISE

„Mám dobrou zprávu.

Na Zemi nastane zcela jistě mír...

*Opravdu doufám, že my lidé budeme u toho,
abychom se z něj mohli radovat.“*

Swami Beyondananda

A bych parafrázoval amerického revolucionáře Toma Paina, žijeme v těžkých časech. Zdá se, že ztřeštěnosti a dysfunkci nelze uniknout. Kdysi jsme si představovali, že odejdeme někam na opuštěný ostrov či do hor, abychom si udrželi duševní zdraví a žili v poklidu. Ale nyní je celý pojem úniku nesmyslný. Neexistuje takové místo, není úniku. Státní hranice nedokáží zadržet radioaktivní spad z Černobylu, nic nezastaví znečištění vzduchu, které působí Čína a které se šíří po celé Asii. Toxické farmakologické látky, které se vysypou někde do vody, omývají a kontaminují pláže někde úplně jinde.

Vzduch, který dýcháme, a voda, kterou pijeme, jsou součástmi delikátního, vzájemnými vztahy protkaného ekosystému. Přesto současný způsob našeho života, lidský „ego-systém“, chcete-li, jednoduše není vybaven na to, aby se dokázal s podobnými nevyhovujícími skutečnostmi vyrovnat.

Albert Einstein prohlásil, že žádný problém nelze vyřešit na stejné úrovni, z níž vzešel. Toto neplatilo nikdy více než dnes, kdy se zdá, že se otřásají všechny naše jistoty. Je jasné, že už nemůžeme dále řešit naše problémy tak, že budeme dělat přesně to, co jsme dělali až dosud. Více zbraní nepři-

náš mír. Více vězení neomezí zločinnost. Dražší zdravotní péče nás neučiní zdravějšími. A stejně tak nás ani více informací neudělá moudřejšími.

Namísto toho, abychom se soustředili na současné krize, jsme povzbuzováni k tomu, abychom utíkali k návykům a zábavě, která se nám servíruje především proto, abychom se nějak zabavili a zůstali pasivní. Ale realita k nám neustále vstupuje. Zdá se, jako by všechno na tomto světě směřovalo k jakési neúprosné krizi, která je naprosto mimo naši kontrolu. Ti z nás, kdo mají děti a vnoučata, se strachují o to, jaký svět zanecháme jim a jejich dětem.

Počátkem roku 2007 se tzv. Hodiny Soudného dne (Doomsday Clock) – symbolické hodiny, které používají atomoví vědci od chvíle, kdy byla roku 1945 shozena první atomová bomba, k měření nebezpečí nukleárního holocaustu – posunuly na 23:55, tedy na pouhých pět minut před půlnocí. Je to nejbližší od okamžiku v roce 1953, kdy Sověti vyzkoušeli svou první vodíkovou bombu.

Poslední pohyb těchto symbolických hodin odráží nejen zvýšené nebezpečí jaderné války, ale také ohrožení našeho přežití daná ničením biosféry, oceánů a klimatu – tedy to, co Sir Martin Rees, prezident britské Královské společnosti, nazval „hrozbou bez nepřátel“.¹

Ve skutečnosti zde nepřátelé jsou, ale mají podobu falešného, sobeckého myšlení a zastaralých institucí, jež jsou na tomto myšlení založeny.

Tváří v tvář znepokojivým zprávám o tom, že vliv globálního oteplování přichází dříve, než se očekávalo, společně s neústupností systému, jenž se odmítá změnit, se stále více zdá, že svět potřebuje nějaký zázrak. Tento zázrak by se měl podobat spontánní remisi pokročilého stavu fatální choroby.

Na základě posouzení vyhocené situace civilizace za použití poznatků nejmodernější vědy jsme šťastní, neboť můžeme sdělit, že zde existují možnosti zatím ukryté v tmavých mracích současného neutěšeného stavu. Ti, kdo se chtějí obrátit k hudbě a tančit společně, budou těmi, kdo pomohou přetvořit hrozící krizi, které čelíme, v úžasně možnosti.

Spontánní remise, kterou hledáme, se jeví jako závislá na spontánní remisi civilizace, prostřednictvím níž změníme naše poslání založené na přežití jednotlivce, v novou misi, která bude zahrnovat přežití celého našeho živočišného druhu. To je naše základní evoluční mise, náš biologický imperativ. K tomu, abychom této re-mise dosáhli, je třeba individuálně i kolektivně přezkoumat mnohé z fundamentálních představ, jež naše civilizace přijímá

jako pravdy. Ty názory a představy, které vyhodnotíme jako neadekvátní či nekompletní, je třeba přehodnotit tak, aby se toto nové uvědomění stalo součástí civilizace a naším novým způsobem života.

Jakmile pochopíme, co dnešní věda odhaluje o tom, kým skutečně jsme, struktury, jež nás dělily od pravdy, se rozpadnou a nová cesta se ukáže sama.

Naším záměrem je, aby *Spontánní evoluce* překlenula tu propast mezi tím, co víme nyní, a co potřebujeme vědět k tomu, aby došlo ke spontánní remisi. Paradoxně, některé z nových vědeckých poznatků jsou natolik vzdáleny tomu, co jsme dlouhou dobu akceptovali jako konvenční moudrost, že věda sama má problémy vypořádat se s jejich důsledky. Jinými slovy, pokud máte podezření, že skutečnost už není tím, co bývala, pak jste na dobré cestě.

Takže se dobře připoutejte, mějte oči otevřené a pevně se držte, protože zažijete největší dobrodružství svého života. Když si uvědomíme svou roli probuzené a uvědomělé buňky v těle lidstva, když všichni přiložíme ruku k dílu a plně prožijeme to, co je možná tím nejpodstatnějším a klíčovým okamžikem v dějinách celé planety, pak se staneme svědky nového řádu, který spontánně povstane z chaosu. Jak to víme? Říká nám to věda.

Skutečně?

Pokud nás vskutku čeká tato nová realita, proč se zdá, že věci jsou stále chaotičtější a vzájemně spolu vůbec nesouvisejí? Odpověď zní, že tyto krize jsou pouhými symptomy, jde o způsob, jakým nás Příroda informuje o tom, že civilizace zatlačila biosféru až na samé hranice jejích možností a že nyní je nutno zvážit nový způsob života, pokud si chceme svou existenci zachovat.

Víme, že věci nemohou pokračovat stejně, a jsme z toho frustrováni, protože se zdá, jako by nebyla jiná cesta, která by nás mohla zavést někam jinam. Je zajímavé, že cesta ven není lineární. Pravděpodobně ji představuje vyšší úroveň vědomí, již musí získat rozhodující množství populace. Možná, že až nastane ta skutečná extáze, nebudeme muset vylétnout do oblak a zahodit své šaty. Možná můžeme zůstat stát zde, na Zemi, oblečení... nebo ne. Spíše než se nechat teleportovat Scottym nahoru*, možná potřebujeme dostat Buddhu dolů.

* Red. pozn.: Scotty je přezdívka postavy vrchního inženýra lodi Enterprise Montgomeryho Scotta vystupujícího v seriálu Star Trek.

NEZDRAVÝ SYSTÉM ZDRAVOTNÍ PÉČE

Nikde neprojevuje síla vědeckého materialismu takový vliv jako ve zdravotnictví. Proto asi nepřekvapí zjištění, že sama zdravotní péče je vážně nemocná.

Není pochyb, že jste vy nebo někdo z vašich blízkých měli z vymožeností moderní medicíny užitek. Nejspíš znáte řadu těch, kdo by tu dnes nebyli, nevedli spokojený život, kdyby jim nebyla dopřána chirurgická péče, léky či nejmodernější lékařské technika. Jak nás naučily naše buňky, technologie je dobrá věc. A přesto, jak jsme viděli na příkladu mýtů, stejné názory, které jsou prospěšné, dokud přivádějí systém do rovnovážného stavu, se mohou stát později škodlivými a stejný systém z rovnováhy vyvést. Týž vědecký materialismus, který dal moderní medicíně zázračnou moc, zároveň posílil její největší nedostatek. Farmaceutické společnosti, jejichž hlavním zájmem je hmotný zisk, odklonily cestu medicíny od léčení ke kšeftování.

Poslední tři desetiletí jsme svědky vzestupu toho, čemu novinářka Jacky Laweová říká „těžkotonážní medicína“, tedy toho, že vysoce účinné a drahé léky a léčebné postupy během pětadvaceti let doslova zdvojnásobily cenu zdravotnické péče v Americe. V roce 2004 Spojené státy utratily za zdravotní péči 1,9 bilionů dolarů, což je 16 % hrubého domácího produktu (HDP).³⁵ A co s touto vysokou cenou kupujeme? Prosim, nesmějte se, není to legrace, ale zabijákem číslo jedna – možná číslo tři – v Americe není rakovina ani kardiovaskulární onemocnění, ale sama medicína.

Cože?

Vzácný sebereflexní článek zveřejněný v *Journal of the American Medical Association* přiznal, že i při použití konzervativních odhadů bylo třetí hlavní příčinou úmrtí ve Spojených státech v roce 2000 iatrogenní onemocnění, což je, paradoxně, „nemoc, která má svůj původ v lékařském ošetření“.³⁶

Nutrition Institute of America si nechal udělat nezávislé hodnocení lékařské péče a zjistil, že „celkový odhadovaný počet úmrtí v důsledku iatrogenní příčiny – tj. úmrtí způsobené neúmyslně lékařem či chirurgem, lékařskou péčí či diagnostickými procedurami – činí v USA ročně 783 936“. Tuto statistiku přináší zpráva nazvaná výstižně *Smrt z rukou medicíny (Death by Medicine)* sestavená třemi lékaři a třemi doktory filozofie.³⁷ Ve srovnání s oněmi skoro 784 000 úmrtí ročně, jež jdou na vrub iatrogenním příčinám, druhý nejčastější důvod úmrtí, onemocnění srdce, má na kontě necelých 700 000 mrtvých a třetím nejčastějším důvodem smrti byla rakovina se

zhruba 550 000 mrtvých. Tato čísla zdůrazňují, že samu medicínu lze právem nazvat nepřitelem veřejného zdraví číslo jedna.

Zda je medicína zabijákem číslo jedna, nebo se umísťuje až na třetím místě, na tom skutečně nezáleží. Zdravotní péče nemá na seznamu zabijáků vůbec co dělat. Co je ještě horší, je fakt, že systém zdravotní péče naprosto necitlivě označuje tato úmrtí za cenu, kterou platíme za provádění lékařské péče.

Jak naše zdravotnictví tak onemocnělo a co je příčinou zdánlivě nezastavitelného finančního krvácení? Primárním zdrojem, kde je třeba hledat odpověď, je onen mýtus, že záleží jen na hmotě, a také to, co můžeme příhodně nazvat newtonovskou medicínou.

Newtonovská medicína

Newtonovská medicína nezačala s Newtonem, ale s René Descartesem. Rozdílem, jaký Descartes dělal mezi tělem a myslí, v podstatě rozřezal člověka na dva – kdy jedna polovina je neviditelná. V jeho době, na počátku 17. století, byly nehmotná mysl, duše a Duch na základě dohody doménou církve. Medicíně tak zůstala na starosti hmotná říše fyzického, mechanického a měřitelného a posledních čtyři sta let trvá na svém základním newtonovském tvrzení, že hmota řídí svůj vlastní osud.

Pod vlivem tohoto světového názoru není divu, že věda hledá příčiny nemocí v hmotě samotné. Přibližně ve stejné době, kdy Darwin postuloval svou teorii evoluce, spojil francouzský mikrobiolog Louis Pasteur nemoc s mikroby. Nejen, že teorie choroboplodných zárodků zapadala dobře do modelu oddělených fyzikálních příčin nemocí, hodila se také k názoru, který říká, ovládej, nebo se nechej ovládat. Neustále jsme informováni o tom, že armáda životu nebezpečných organismů, tedy choroboplodných zárodků a parazitů, je připravena vpadnout do chrámu našeho těla. Bud' oni, nebo my!

Jak je tomu s nástupem každého základního paradigmatu, vědecký materialismus přinesl velké objevy a prospěch světu pronásledovanému oněmi zárodky. To platí zejména pro nástup moderní, na hmotě založené medicíny, která odstranila mnohé formy infekčních nemocí a vyvinula zázračné léky, zejména penicilin a inzulín. Během posledního století se díky takovým pokrokům prodloužil průměrný věk Američanů o třicet let.

Zatímco se tyto úspěchy připisují zejména zázrakům medicíny, ve skutečnosti tomu tak být nemusí. Badatel v oblasti veřejného zdraví a sociální medicíny Thomas McKeown dospěl k závěru, že k poklesu mortality během 19. a na počátku 20. století přispěly zejména lepší výživa, hygiena a další životní podmínky.³⁸

Není překvapením, že newtonovská medicína dosáhla největšího uznání na konci 40. a počátkem 50. let 20. století, tedy v době, kdy Watson a Crick prohlásili, že klíč k životu je zakódován v DNA, tedy v genech (viz kapitola 7, *Mýtus číslo tři: Máte to v genech*). S tím, jak se rostoucí americká střední vrstva stávala závislejší na lékařích a věřila, že „doktor ví nejlépe“, se začala tradiční praxe, jako třeba přirozený porod a kojení, považovat za beznadějně zaostalou.

V newtonovském pohledu na medicínu jsou příčiny i metody léčení nemoci spatřovány jako důsledky materiálních věcí, kterým může porozumět jen lékař – specialista s působivým počtem písmenek za jménem i před ním. I když se zisky alopatické medicíny snižují, a to jak ve smyslu nákladů, tak ve smyslu efektivity, její vliv je silný a přetrvává. Proč? Jak brzy uvidíme, farmaceutický průmysl je jedním z nejvýnosnějších podnikání na světě.

Vysoká cena výdělnosti

Denně jdou do práce miliony kompetentních lidí s dobrými úmysly, kteří pracují jako lékaři, sestry, lékařští technici, úředníci, sanitáři a další nemocniční zaměstnanci. Další tisíce pracují v laboratořích jako badatelé, hledají způsoby léčby nebo alespoň lepší metody léčení chorob od malých bolístek, přes bolesti až po smrtelné choroby. Skoro všichni poctivě plní své povinnosti, snaží se neublížit, a přesto, jak jsme již viděli, nejdražší systém zdravotní péče na světě není ani zdaleka ten nejefektivnější a nejvýkonnější.

Navzdory tomu, že výdaje za zdravotní péči na hlavu v Americe jsou nejvyšší ve světě, její kvalita ji v žebříčku rozvinutých zemí odsunula až na poslední místa. Čísla jsou ohromující – ze 114 dolarů na hlavu v roce 1960 stoupaly výdaje na 2 738 dolarů v roce 1980 a až na 5 267 dolarů v roce 2002.³⁹ A ano, všechna tato čísla jsou přizpůsobena životním nákladům. Pokud si přejete vyjádření v procentech, pak vězte, že část celkového hrubého domácího produktu věnovaná lékařské péči se téměř ztrojnásobila z 5 % v roce 1960 na 14,6 % v roce 2002.⁴⁰ Podle údajů, jež jsou k dispozici pro rok 2008, nemá čtyřicet sedm milionů Američanů zdravotní pojištění, což

znamená, že hrací plocha zdravotní péče se šikmo naklání – a ne v jejich prospěch.⁴¹

Jak k tomu došlo? Hlavním faktorem, který přispívá k nezdravému stavu našeho systému zdravotní péče, je fatální chyba negující tolik dobrých úmyslů – fakt, že ze zdravotnictví se stal obchod zaměřený na zisk, a to velmi prosperující. V jakémkoliv systému, v němž se mlčky akceptuje, že záleží zejména na penězích a vládne zisk, pravidla nakonec určuje právě zisk.

Uvedme si příklad. Když před několika lety vyšly najevo rozdíly mezi cenou léků prodávaných v USA a cenou stejných léků prodávaných v jiných zemích, Američany to pochopitelně rozhněvalo. A když zjistili, co je důvodem tohoto nepoměru, rozhněvali se ještě víc. Výrobci léčiv prodávají jinde léky levněji, protože stanoví cenu podle toho, co unese tamní trh, a trh mimo Spojené státy unese méně než trh ve Spojených státech. Žádný problém. Zkrotí medvědí trh (tzn. ten s klesající cenou) a nás obalamutí řečmi o tom, jaké je to pro nás privilegium, že platíme víc.

Podívejme se nyní, jak je to s vítězstvím pacientů vládního programu Medicare, jejichž léčiva nyní platí federální vláda. Zákon o modernizaci zdravotní péče z roku 2003 opravňuje osoby nad šedesát pět let k tomu, že mají léky na předpis zdarma. No, to je dobře, ne? Ano, dokud daňový poplatník nedostane účet a nezjistí, že my všichni musíme zaplatit našim chlebovářcům během deseti let 400 miliard dolarů.

V případě, že jste si mysleli, že půjde skutečně jen o 400 miliard dolarů, podívejte se blíže na to, co je psáno drobným písmem. Měsíc poté, co Kongres schválil návrh, a předtím, než prezident George W. Bush tento zákon podepsal, zvýšila Bushova administrativa tuto sumu schválenou Kongresem o dalších 134 miliard dolarů.⁴² Zatímco nižší částka byla údajně přijatelná pro fiskálně konzervativní republikány, vyšší částka – 534 miliard dolarů – kdyby byla řádně zveřejněna, by nejspíše vedla k zamítnutí zákona. Proto zákon prošel jen těsnou většinou pěti hlasů, kdy 220 bylo pro a 215 proti, když nad kupolí Kapitolu začínalo svítat a mezi předsedou sněmovny Dennisem Hastertem a vůdcem republikánské většiny Tomem DeLayem probíhalo celou noc tvrdé vyjednávání.⁴³

Ale čtěte dál. Malá písmenka jsou dokonce ještě menší. Asi rok po přijetí tohoto zákona se rozpočet Bílého domu pro zákon o modernizaci zdravotní péče týkající se těchto léků poskytovaných zdarma zdvojnásobil na ohromujících 1,2 bilionu dolarů.⁴⁴ Připomíná vám to podvodníka, který prodává projekt přehrady nějaké zemi třetího světa? Inu, je to velmi podobné.

úspěšná. Co funguje pro buňku, funguje i pro člověka, a co funguje pro člověka, bude fungovat i pro celé lidstvo.

Reverzní inženýrství (též zpětné inženýrství nebo zpětná analýza) je proces používaný pro reprodukci výrobku jiného výrobce tím, že se pečlivě zkoumají detaily konstrukce nebo složení tohoto výrobku. Pomocí reverzní analýzy dynamiky a principů, jež využilo padesát bilionů buněčných občanů k tomu, aby úspěšně vytvořili lidské tělo, můžeme získat cenné postřehy, jež lze přímo aplikovat při naší snaze o zachování lidské civilizace.

BUŇKY JSOU JAKO MY

Během celé naší cesty jsme zdůrazňovali, že lidské tělo není pouhou samostatnou entitou, ale konglomerátem bilionů buněk. Buňky jsou individuálními jednotkami života a naše tělo je buněčným výrazem společenstva. Protože jsme složeni z buněk, život našeho těla vyžaduje, abychom se postarali i o jejich přežití.

Jednoduchá logická úvaha nám tedy říká, že naše tělo i buňky mají stejné potřeby – kyslík, vodu, živiny, řízené prostředí, které ochrání životní procesy před extrémní okolinou prvků, a ochranu před jinými formami života, jako jsou viry, jež by jinak odčerpaly energii a zdroje. Podobně musí lidé i buňky pracovat, tedy vydávat energii, aby přežili. Lidé chodí do práce, aby se postarali o své rodiny, a buňky pracují společně pro zdraví těla.

Proč? Co žene všechny životní formy, od prvních bakterií až po lidské bytosti, aby opakovaly tento životní cyklus? Touto záhadnou silou je biologický imperativ, vrozený mechanismus, který podvědomě motivuje organismy bez ohledu na jejich velikost k tomu, aby přežily.

Schopnost druhu naplnit vrozenou touhu přežít je založena na následujících základních faktorech – energii, růstu, ochraně, zdrojích, efektivnosti a uvědomění.

Kdybychom měli za úkol vytvořit vzorec indexu přežití k posouzení schopnosti organismu přežít, pak by rovnice mohla vypadat nějak takto:

$$\text{Přežití} = (\text{celková energie} - \text{náklady na růst} + \text{ochranu}) \times \\ \times (\text{dostupnost zdrojů}) \times (\text{efektivnost}) \times (\text{uvědomění})$$

Celková energie: Celková energie představuje celkový objem energie, jež je potřebná k tomu, aby poháněla životní procesy organismu. Generuje chování a pohyby těla. Tělu bez energie říkáme mrtvola.

Růstové mechanismy: Náklady na růst představují energetické výdaje použité fyziologickými systémy k zajištění energie, zachování tělesného zdraví a blahobytu a k tomu, aby tyto systémy napomohly tělu růst. Tyto růstové mechanismy společně přispívají ke schopnosti organismu najít, přijímat a trávit potravu, absorbovat živiny a zbavovat se odpadu. K růstu dochází tehdy, když organismus využívá energii k převodu živin ve složité molekuly potřebné k přestavbě či nahrazení opotřebovaných buněk.

Ochranné mechanismy: Ochranné mechanismy jsou pro přežití nezbytné. V lidském těle k těmto mechanismům patří reakce „bojů nebo úteč“, kterou systém nadledvin reaguje na vnější hrozby, a reakce imunitního systému na vnitřní patogeny.

Hrozby z vnějšího okolí nutí organismus odebírat značná množství energie z energetických zásob a nasměrovat ji k ochraně života. Čím více strachu či stresu organismus zažívá, tím více energie zužitkuje ke své ochraně. Protože růst i ochrana jsou podporovány z energetických rezerv, náklady vynaložené na ochranu redukuje růst či růstu zcela brání.

Proto v našem indexu přežití odečítají růst a ochrana energii ze systému. Zjednodušeně řečeno, přežití organismu je vykoupeno objemem energie, již musí vynaložit na svou ochranu, a proto může být organismus doslova vyděšen k smrti!

Zdroje: Organismy získávají energii ze zdrojů v prostředí. Přežití závisí na schopnosti organismu zajistit si vnější energii stejné či vyšší hodnoty, než je objem vnitřní energie vynaložené na získání a zpracování těchto zdrojů.

Procesu získávání a zpracování zdrojů z vnějších zdrojů říkáme práce.

Primárními zdroji živých organismů jsou vzduch, voda a živiny, jež přicházejí ve formě chemické energie a nehmotné energie z polí prostředí.

Až do evoluce člověka se organismy spoléhaly na obnovitelné zdroje. Na základě tohoto uspořádání byly zdroje z prostředí neustále doplňovány a mnoho druhů obývajících Zemi přežilo po celou věčnost. I když jednotlivý organismus zemřel, recyklace jeho fyzických zbytků přispívala k energii dostupné jiným jednotlivcům.

Lidé ovšem změnili rovnováhu a harmonii biosféry tím, že se vyvinuli v civilizaci závislou na technice, v níž přežití závisí na extrakci neobnovitel-

ných zdrojů planety. Současná ropná krize je pouze jedním z mnoha příkladů toho, jak naše získaná závislost na neobnovitelných zdrojích ohrožuje naši existenci. Tento stav, kdy je přežití společnosti spojeno s neustále se zmenšujícími vnějšími zdroji z prostředí, oslabil naši vnitřní energii a ohrožuje budoucnost lidstva. Logicky nejde o inteligentní krok.

Efektivita: Efektivita, což je velikost dokončené práce ve srovnání s množstvím energie na tuto práci vynaložené, je pro přežití zásadní. Efektivita, s jakou organismus využívá zásoby energie, je primárním faktorem při určení jeho schopnosti přežít.

Prostřednictvím evolučního zdokonalování struktury a funkčnosti organismy svou efektivitu během doby vylepšily. A díky efektivnějšímu využívání energie byly schopné investovat svou uloženou energii do dalšího evolučního rozvoje.

Uvědomění: Uvědomění představuje schopnost organismu vnímat, interpretovat informace z prostředí a reagovat na ně. Jako základ inteligence zahrnuje uvědomění jednoduché reflexivní reakce na vědomé jednání a směřuje dále k rozvinutější inteligenci, již nabízí sebeuvědomění.

Základními buněčnými jednotkami uvědomění jsou proteinové receptory a efekторы uložené v membráně, které slouží jako přepínače vnímání, jak jsme popsali výše. Protože percepční proteiny vytvářejí v membráně jen jednu vrstvu, zvýšená úroveň uvědomění organismu je přímým výsledkem zvýšení povrchové plochy membrány.

Konkrétně, kolektivní uvědomění organismu koreluje s velikostí povrchu membrány, již tento organismus věnuje na zpracování vjemů z prostředí.

$$\text{Přežití} = (\text{celková energie} - \text{náklady na růst} + \text{ochranu}) \times \\ \times (\text{dostupnost zdrojů}) \times (\text{efektivnost}) \times (\text{uvědomění})$$

Ve světle současné světové krize je jasné, že lidská dovednost přežít je přinejmenším sporná. Jak jsme uvedli výše, k uchování života je nezbytná energie, a její ztráta se projevuje slabostí, nemocí a smrtí. Je prokázáno, že na rozdíl od lidských bytostí všechny ostatní organismy jsou osvědčené příklady schopnosti uchovávat energii a zacházet s ní efektivně. Víme to, protože organismy, které nedokázaly náležitě udržovat své rezervy životní energie, vymřely.

Lidé, kteří jsou marnotratní a plýtvají mnohem více než jakýkoliv jiný organismus v prostředí, stojí před stejnou eventualitou. Bohužel, lidská

destrukce biosféry může přivodit masové vyhynutí i oněch inteligentnějších a efektivnějších organismů, které žily v souladu s prostředím celé miliony let.

Index přežití nám připomíná, že spíme, jsme nevykonní a vynakládáme příliš mnoho energie na prostopášnosti, bezdůvodný růst a ochranu. Vezměme si jen přemrštěné náklady na zajištění bezpečnosti, ať už v domácím či celostátním měřítku.

Úvaha nad faktory, které jsou zahrnuty v indexu přežití, zdůrazňuje skutečnost, že, abychom přežili, musíme omezit výdaje na ochranu, přiklonit se k obnovitelným zdrojům, stát se podstatně efektivnějšími a probudit se.

Vládní a finanční představitelé ve snaze opravit současný globální systém hospodaření příkládáním různých obvarez zde, půjčkami tam a velkými finančními pobídkami, které mají sloužit k nastartování ekonomiky, se chovají jako stewardi na Titaniku, kteří rovnají lehátka na palubě, zatímco loď jde ke dnu.

Možná, jak naznačil Einstein, je čas vyřešit naše problémy pomocí nového myšlení. Možná se při hledání životně důležitého poznání musíme učit od starobylých mudrců, kteří radí: „Odpovědi, jež hledáme, leží v nás samých.“ Einstein tuto moudrost opakoval, když napsal: „Dívejte se hluboko, hluboko do přírody, a pak všemu porozumíte lépe.“⁴¹

S tím, jak sestoupíme na hlubší úroveň vnitřního fungování biologie, se soustředíme na faktory, jež jsou součástí indexu přežití. Očekáváme, že zjistíme, že uvědomění společenských a ekonomických schémat vyjádřených úspěšnými eukaryotními buňkami a mnohobuněčnými organismy, k nimž patří i naše lidské tělo, nám pomůže vytvořit jakousi šablonu k prosazení zdravější a úspěšnější verze lidstva.

OHROMNÉ POZNATKY „MALÝCH LIDÍ“

Život ve společenstvu zvyšuje šance na přežití tím, že podporuje větší provozní efektivitu a uvědomění. Například, jestliže jedna buňka má *potenciál uvědomění* ve výši x , pak bude mít kolonie třiceti buněk kolektivní potenciál uvědomění nejméně 30 x . To znamená, že kolektivní informace ve společenstvu poskytuje každé rezidentní buňce potenciál uvědomění mnohokrát větší než ten, který mají její nezávislé, volně žijící jednobuněčné sestřenice.

Dnes by mohlo takové Jubileum vytvořit tolik potřebnou radost. Bez břemene dluhu, představte si celosvětový potenciál soběstačnosti, tvořivosti a skutečného podnikání, které svědčí životu. Je možné, že bychom mohli skutečně uvolnit zdroje a znovu vypěstovat naši Zahradu.

Kromě dlouhodobé monetární reformy můžeme přijmout tři krátkodobé strategie, které přinesou zdravější společenství – vytvořit a využívat alternativní měny, zvýšit lokální soběstačnost a podpořit ekonomiku založenou na rostoucím štěstí.

Alternativní měnové systémy: Bezcenné, zadlužené zástupné peníze mají hlavní podíl na současné globální ekonomické krizi. Abychom parafrázovali Alberta Einsteina: Nemůžeme řešit ekonomické problémy stejnými penězi, které je vyvolaly. Než vybudujeme udržitelný ekonomický systém, musíme rozvinout měnu, která bude fungovat lépe. K tomu přicházejí kreativní ekonomové s revolučními myšlenkami týkajícími se nových jednotek směny, jež by vyřešily měnové dilema současného světa.

Bernard Lietaer, belgický ekonom, který pomohl navrhnout euro, nabízí ve své knize *Access to Human Wealth: Money beyond Greed and Scarcity (Přístup k bohatství lidstva: Peníze za chamtivostí a nedostatkem)* krátkodobé řešení našich ekonomických potíží formou měny jin. Měna jin je navržena jako doplněk vládnoucích peněz, měny jang, kterou představuje dolar, jen, frank, euro atd.¹⁹

Lietaer zdůrazňuje fakt, že povaha toho, co vytváří využitelné, prospěšné peníze, je dána dohodou v rámci komunity. Tudíž lidé mohou svobodně vytvořit vlastní měnu, která doplňuje monetární systém jang. Aniž bychom si toho byli vědomi, využíváme komplementární měny neustále. Jako příklad dohodnuté komplementární měny uvádí výhody pro toho, kdo často létá.

Měna jin představuje určitou formu peněz, které umožňují komunitám, jež mají hodně času, ale málo peněz, aby získaly potřebné služby od těch, kdo jsou ochotni je poskytnout. V současnosti využívají jin měny téměř 4 000 komunit po celém světě, nejčastěji jako prostředek placení za pečovatelskou práci ve společnostech, kde není dostatek jangových peněz na zaplacení za sociální služby.

Zvláštním příkladem jingové měny je japonské *fureai kippu*, což znamená „poukázka na péči“. Namísto spoléhání se na drahé pečovatelské domy vytvořilo Japonsko měnu *fureai kippu*, kterou se platí za péči pro starší občany, jež není hrazena z národního zdravotního pojištění.²⁰

Funguje to takto. Řekněme, že ve vaší ulici bydlí starší člověk, který si nemůže jít sám nakoupit. Vy mu nakoupíte, připravíte jídlo a pomůžete s rituální koupelí, důležitou součástí japonské kultury. Výměnou získáte kredity, které vložíte do něčeho, čemu můžeme říkat třeba spořicí účet *fureai kippu*. Z těchto úvěrů můžete čerpat ve stáří nebo je můžete převést na svou starou matku bydlící v jiném městě, aby tak ona mohla zaplatit někomu jinému za to, že se o ni stará.

Průzkumy naznačují, že japonští senioři mnohonásobně upřednostňují služby poskytované prostřednictvím *fureai kippu* před těmi, za něž se platí v jenech, protože lépe vyjadřují srdečnou povahu komunity.

Je zajímavé, že slovo komunita je odvozeno z latinského *cum munere*. *Munere* znamená „dát“ a *cum* „mezi sebou navzájem“. Komunita a *fureai kippu* sdílejí stejný význam – „dát mezi sebou navzájem“.²¹

Další velmi úspěšnou verzí organických peněz je Local Exchange Trading System čili LETS, který vymyslel Australan James Taris. Podobně jako jiné jingové měny poskytuje LETS zúčtovací ústav pro jednotlivce v rámci komunity, kteří chtějí zvýšit kvalitu svého života výměnou pečovatelských služeb, dovedností a talentu. Například umožňuje automechanikovi či profesionální opatrovnici dětí užít si masáže či domácí labužnické večeře, věci, které by si v dolarovém hospodářství dovolit nemohli. Ve chvíli, kdy píšeme tuto knihu, existuje více než 1 500 LETS a komunitních měnových skupin ve více než třiceti devíti zemích a toto číslo do chvíle, než ji budete číst, určitě vzroste!²²

Lokální soběstačnost: Hnutí za kupování místních produktů představuje další slibný trend přirozeného hospodářství. Ne, nejde o xenofobní fenomén. Spíše se jedná o rozpoznání dvou cenově výhodných principů. Za prvé, produkty vyrobené v místě jsou ekonomicky a energeticky efektivnější jednoduše proto, že eliminují poplatky za dopravu. Za druhé, místní podniky přidávají na kvalitě života a jedinečnosti dané oblasti a vedle toho ještě doslova rozmnožují bohatství oblasti.

Potvrdily to dvě nedávné studie. První se týkala čtyř typů podnikání v San Francisku: knihy, sportovní potřeby, hračky a dárkové předměty a jídelní samoobsluhy. Studie dospěla k závěru, že pouhý přesun 10 % nakupování z velkých řetězců do místních obchodů vedl ke zvýšení ekonomického výstupu o 192 milionů dolarů, k 72 milionům dolarů ve formě nového příjmu pro dělníky a více než 15 milionům dolarů v nových maloobchodních prodejnách.²³ Druhá studie, provedená v texaském Austinu, zjistila, že kdyby

každá domácnost přesunula sto dolarů ze svátečních útrat v obchodních řetězcích k místním obchodníkům, mělo by to na místní hospodářství kladný dopad ve výši deseti milionů dolarů.²⁴

Jak je tento finanční přínos možný? Obchodní řetězce čerpají své příjmy od komunity. Naopak místní obchody recirkulují peníze v blízkosti domova – najímají místní pracovní sílu, kupují zboží a služby od regionálních prodejců, podporují charitu v rámci komunity a utrácejí svůj zisk v sousedních obchodech.

Podle studie organizace Go Local z kalifornského Sonoma County, když se nakupuje u místních obchodníků, finanční výnos obíhá v rámci komunity třikrát déle, než když se nakupuje u celostátních obchodních řetězců.²⁵

Abychom čelili svízelnému úkolu vypěstovat dostatek potravin pro všech sedm miliard lidí, vyvinulo hnutí Go Local také odnož zaměřenou na místní pěstitele, jež nabízí jednoduché a přirozené řešení. Cílem každé komunity je stát se udržitelnou prostřednictvím potravinové a energetické soběstačnosti. A protože zdrojem veškerého bohatství je slunce a půda, pak zdravá a bohatá společnost začíná tím, že každá komunita má k této hojnosti přístup.

I v těch nejvíce urbanizovaných a do ghett uzavřených oblastí naší země lze pěstovat potraviny v místě a poskytovat tak možnost prosperujícího podnikání. Když mají obyvatelé městských center přístup k volným pozemkům, střechám či ke kousku školního dvorku nebo parku, pak i oni budou mít možnost pěstovat, zpracovávat, prodávat a dodávat potraviny do ekonomického potravinového řetězce.

Růst osobního štěstí: Abychom posunuli naše pojetí Zahrady o krok dále, v jistém smyslu každé okolí, komunita, město, stát a národ je zahradou s možností pěstovat nejen potraviny, ale i další formy obnovitelného bohatství včetně nehmotných statků, jako je štěstí. Možná bychom se měli vydat ve stopách buddhistického království Bhútánu, kde v 70. letech minulého století král Jigme Singye Wangchuck rozhodl, že skutečným měřítkem bohatství je hrubé národní štěstí (HNŠ).

A co přesně je štěstí? Pro obyvatele Bhútánu je to změna perspektivy. „Tou hlavní myšlenkou,“ podle článku v *Developments Magazine*, „je, že země by neměla obětovat prvky důležité pro štěstí lidu výměnou za materiální rozvoj.“ Zkrátka, HNŠ bere v úvahu nejen tok peněz, ale rovněž přístup ke zdravotní péči, volný čas trávený s rodinou, ochranu přírodních zdrojů a další neekonomické faktory.²⁶

V souladu s buddhistickým názorem, že nejvyšším cílem života je vnitřní štěstí, se bhútánská společnost rozhodla omezit přehnaný nákup spotřebního zboží, tím v podstatě eliminovat velké firmy jakožto prostředníky a kultivovat největší dobro ze všech – štěstí. Bhútánský příklad vyvolává zvláštní otázku. Co kdyby každý národ, každý region a každá komunita měla jako poslání maximalizaci štěstí ve světě, jež by plnila svým jedinečným způsobem? Ano, co kdyby?

Nesmíme podceňovat ekonomický vliv blahodárných nehmotných statků, jako je láska, štěstí, fantazie a uvědomění. Ve vznikající ekonomice jsou tyto statky násobiteli, které nám pomohou dosáhnout toho, co by Buckminster Fuller nazval „*dymaxion economy*“, což znamená ekonomiku založenou na „získání maximálního výstupu z minimálního vstupu materiálu a energie“.

Jak jsme se dozvěděli v předchozí kapitole, ukazatele blahobytu – láska, štěstí, mír a duševní klid – jsou nakažlivé. Například jedna osoba může vejít do místnosti s láskou a tuto lásku do sebe vstřebají stovky, možná tisíce lidí, kteří si ji z oné místnosti odnesou s sebou. Láska onoho původního posla se nejen nezmenšila, ale velmi pravděpodobně ještě vzrostla. Pokud někdy existoval recept, jak využít zázraku s chlebem a rybami, toto je on!

Tak jako ostatní stránky nově nastupujícího holistického paradigmatu, řešení naší krizové ekonomické situace znamená nevyhnutelně globální rozhodnutí, které musíme učinit kolektivně. Jak se přijímají kolektivní rozhodnutí? A nakolik se na ně dá spolehnout? Dělalí se prostřednictvím nějakého druhu orwellovského nového světového řádu, v němž jsou lidé jen něco málo víc než předem naprogramované volební stroje? Nebo se činí skrze něco mnohem inteligentnějšího v kolektivním vědomí, co současně vytváří maximální svobodu i maximální spojení?

Překvapivé odpovědi na tyto otázky, jež poskytuje moderní věda i zakladatelé Ameriky, jsou námětem další kapitoly.

LIDSTVO STOJÍ NA PRAHU SPONTÁNNÍ EVOLUCE

Zhroucení ekonomiky ... environmentální krize ... zdánlivě nekonečný válečný konflikt. Svět se nachází v kritickém stavu.

Každý z nás už slyšel o lidech, kteří se zázračně uzdravili. Může totéž potkat svět, v němž žijeme? Podle průkopníka, biologa **Bruce H. Liptona, Ph.D.**, je to nejen možné, ale dokonce už k tomu dochází! Jsme obklopeni důkazy o tom, že jsme připraveni ihned podniknout první kroky na cestě k dalšímu vývoji našeho živočišného druhu. V knize *Spontánní evoluce* se tento světově proslulý odborník v novém vědeckém odvětví – epigenetice – spojuje s filozofujícím politologem **Stevem Bhaermanem**, aby společně vyprávěli nový a nadějný příběh o evolučním předurčení lidstva.

Spontánní evoluce ukazuje, jak nám nové a hlubší porozumění biologii a historii lidstva může napomoci najít správný směr v těchto bouřlivých časech, a vyzývá čtenáře, aby se znovu zamysleli nad následujícími tématy:

- Zdánlivě neotřesitelné základy biologie, k nimž patří evoluce jako proces náhody, přežití nejsilnějšího a DNA, která nás předurčuje a nelze ji ovlivnit.
- Blueprint naší udržitelné a život podporující budoucnosti, který je doslova uvnitř nás – zakódovaný v každé z bilionů buněk tvořících naše tělo.
- Jak naše názory na přírodu a přirozenost člověka utvářejí naši politiku, kulturu i individuální život.
- Každý z nás se může stát „kmenovou buňkou“ planety, která podporuje zdraví a růst našeho světa a každého jedince v něm.

Tím, že si nově prohlédneme zastaralé názory a zbavíme se už dávno neplatných přesvědčení, která nás nutí zachovávat status quo, a tím, že vybudujeme náš život a náš svět na základě tohoto povzbudivého nového příběhu, můžeme spustit spontánní evoluci našeho živočišného druhu. Tato optimistická kniha ukazuje náš možný osud a zejména na to, jak můžeme na počátku evoluce lidstva sehrát aktivní roli svořitele.

Bruce H. Lipton, Ph.D., je mezinárodně uznávaný odborník spojující vědu s duchovním rozměrem a propagátor nejmodernějších vědeckých poznatků. Vystudoval buněčnou biologii, v tomto oboru působil jako pedagog na lékařské fakultě University of Wisconsin a později přednášel na Stanford University. Je autorem knihy *The Biology of Belief (Biologie víry, ANAG, 2011)* a v roce 2009 získal ocenění Goi Peace Award. Velmi často vystupuje v televizních a rozhlasových pořadech a jako hlavní řečník se zúčastňuje řady národních i mezinárodních konferencí.

Steve Bhaerman je spisovatel, humorista, politický a kulturní komentátor, který již přes dvacet let píše poučné humorné příběhy pod jménem Swami Beyondananda. Je popularizátorem alternativního vzdělávání a holistické literatury, aktivním zastáncem transpartisané politiky a žije Spontánní evoluci v praxi.